

Övergripande riktlinjer för inkontinenshjälpmedel

Hitta i dokumentet

[Allmänt](#)[Definition](#)[Ansvarsfördelning](#)[Kostnadsansvar](#)[Sortimentsgrupp](#)[Förskrivare](#)[Förskrivarens ansvar:](#)[Förskrivning](#)[Egenansvar](#)[Barn](#)[Vistelse i annat län](#)[Förskrivning och distribution](#)[Reklamation](#)[Uppdaterat från föregående version](#)

Gäller även för Hallands kommuner och privata vårdgivare med vårdavtal.

Allmänt

Regionens och kommunernas inkontinensverksamhet, resursenheten för inkontinens, ska vila på de grunder som anges i Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Anvisningarna ger allmän information om inkontinenshjälpmedel, samt om vilka regler och riktlinjer som gäller för förskrivare inom hälso- och sjukvården.

Definition

Hjälpmedel är en del av hälso- och sjukvården. Hjälpmedel är individuellt utprovat som syftar till att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning. I all vård, inklusive habilitering och rehabilitering, är helhetssyn på patientens behov och situation viktig. Det krävs hälso- och sjukvårdspersonal för att bedöma behovet när ett hjälpmedel ska förskrivas.

Inkontinens är ett symtom, klassat som sjukdom enl. WHO (Världshälsoorganisationen)1998.

Definitioner enligt svensk version av International Classification of Functioning, Disability and Health (**ICF**), Socialstyrelsen.

Funktioner i köns- och urinorganen:

Urineringsfunktioner (b620)

Funktioner att tömma urin från urinblåsan

Innefattar: funktioner för urinering, urineringsfrekvens, urinkontinens; funktionsnedsättningar såsom stressinkontinens, urineringsnöd, reflexblåsa, överfyllnad, kontinuerlig inkontinens, läckage, neurogen blåsa, ökad urinutsöndring, kvarhållande av urin, urinträngning

Avföringsfunktioner (b525)

Funktioner att eliminera restprodukter och osmält föda som avföring och därmed sammanhängande funktioner.

Innefattar: avlägsningsfunktioner, avföringskonsistens, avföringsfrekvens, avföringskontinens, vaderspänningar; funktionsnedsättningar såsom förstoppning, diarré, vattnig avföring, nedsatt förmåga i ändtarmens slutmuskel eller inkontinens.

Ansvarsfördelning

Om patienten är i behov av sina hjälpmedel under längre tid eller på livstid skall förskrivaren årligen utvärdera tillsammans med patient eller vårdpersonal. Förskrivning ska inte ske rutinmässigt.

Region Halland, Hjälpmedelscentrum har ansvar för inkontinenshjälpmedel, rådgivning, sortimentsförteckning, upphandling, kravspecifikationer, avtalsuppföljning samt vårdriktlinjer.

Kostnadsansvar

Kostnadsansvaret för inkontinenshjälpmedel följer hälso- och sjukvårdsansvaret och är skattefinansierade.

I Region Halland är samtliga upphandlade inkontinenshjälpmedel samt distribution till hemmet kostnadsfria för patienten.

Sortimentsgrupp

Representanter från Region Halland och kommunerna ingår i sortimentsgruppen. Dessa personer deltar i upphandlingsarbetet samt är aktiva deltagare under avtalsperioden.

Gruppen ska:

- Diskutera nya behov och utvärdera produkter.
- Ge förslag på vilka produkter som ska ingå i sortimentet.
- Fortlöpande utvärdera det befintliga sortimentet.
- Deltaga på sortimentsgruppsmöten 4 gånger/ år

Förskrivare

Sjukvårdshuvudmannen beslutar om vem eller vilka av den behöriga hälso- och sjukvårdspersonalen som ska fullgöra uppgiften att självständigt förskriva förbrukningsartiklar. SOSFS 2008:1.

Leg. läkare.

Leg. sjuksköterska.

Leg. sjuksköterska med tjänst inom kommun.

Leg. sjuksköterska med tjänst som distriktssköterska.

Leg. fysioterapeut/ sjukgymnast.

Leg. barnmorska.

Dipl. uroterapeut.

Sexolog.

Förskrivaren ska ha anställning inom region, kommun eller av vårdgivare som har avtal med region eller kommun.

Förskrivarens ansvar:

- Ska ha kunskap om förskrivningsprocessen och vilket ansvar samt vilka skyldigheter som följer med att förskriva hjälpmedel.
- Ansvarar för att alla faser i processen genomförs. Om en förskrivare själv inte kan svara för processens samtliga faser, exempelvis om patienten flyttas från slutet till öppen vård, ska ansvaret överrapporteras till den som då tar över vårdansvaret.
- Initiera utredning av patientens problem samt vid behov hänvisa till adekvat yrkeskompetens.
- Väl känna till funktionen hos de hjälpmedel som förskrivs.
- Bedöma behovet av hjälpmedlen och tillsammans med patienten prova ut vilka som är lämpligast, d v s individuell utprovning.
- Samråda vid förskrivning med specialist gällande produkter där specialistkompetens är nödvändig. Se aktuell vårdriktlinje.
- Ansvara för kostnadseffektivitet samt om möjligt välja produkt rangordnad 1, vid val av inkontinenshjälpmedel.
- Instruera patienten, närstående och vårdpersonal att använda produkten korrekt.
- Förskrivaren har ansvar för utvärdering samt lagerinventering av redan befintliga hjälpmedel för att undvika överförskrivning

Förskrivning

Behov av inkontinenshjälpmedel ska utredas och lämplig behandling prövas. Förskrivning kan ske vid återkommande ofrivilligt urinläckage eller avföringsläckage som är objektivt påvisbart och som utgör ett socialt hinder och är ett hygieniskt problem.

Inkontinenshjälpmedel kan användas i avvaktan på utredning, under utredning, komplement till annan behandling, vid kronisk inte behandlingsbar urin- eller avföringsinkontinens eller när det på grund av patientens allmäntillstånd inte är lämpligt att starta ytterligare behandling.

För att få ett inkontinenshjälpmedel förskrivet kontaktar patienten sin vårdcentral. Tillhör patienten ett äldreboende eller har hemsjukvård är det sjuksköterskan inom kommunen som förskriver.

Förskrivning av inkontinenshjälpmedel ska göras ur det upphandlade sortimentet och om möjligt ske i samråd med patienten.

Patienten skall vara:

- Utredd.
- I behov av hjälpmedel.
- Folkbokförd i Halland.
- Boende i ordinärt eller särskilt boende (d v s inte är inlagda för vård på sjukhus).

Det finns olika typer av hjälpmedel:

- Absorberande produkter.

- Bäckorganstödjande produkter.
- Externa uppsamlingsystem.
- Urinuppsamlingskärl
- Kvarliggande katetrar.
- Suprapubiska katetrar.
- Tappningskatetrar.
- TAI- Transanal irrigation.
- Erektionshjälpmedel.

E-tjänst

Ansökan om inkontinensprodukter som inte finns på avtal görs via e-tjänst. I e-tjänsten motiveras önskan om tillägg till avtal.

Egenansvar

Inkontinenshjälpmedel kan även köpas i dagligvaruhandel, apotek eller via Internet. I de fall patienten väljer att handla via dessa inköpsställen är det att betrakta som egenvård och patienten betalar samtliga kostnader för inköpet.

Barn

Förskrivning av inkontinenshjälpmedel till barn kräver fördjupad kunskap om bakomliggande orsaker.

Utredning och bedömning av barnets behov ska alltid göras i samråd med leg. läkare/ barnläkare/ dipl. uroterapeut.

Förskrivning sker efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage.

Toaletträning ska uppmuntras och ingår som en viktig del i behandlingen.

Förskrivning kan ske

- Till barn under 3 år med hormonell rubbning, missbildning eller tarmsjukdom, den mängd blöjor som överstiger normalbehovet (5 blöjor/dygn)
- Till barn 3 år och äldre som har en funktionsnedsättning eller medicinsk sjukdom den mängd blöjor som täcker dygnsbehovet.
- Till barn 5 år och äldre med enures kan hygienlakan/madrasskydd, absorberande pyjamasbyxa och blöjor förskrivas av vårdcentral. Utredning kan ske i primärvård.

Till barn över 6 år med enures kan barnmottagningarna förskriva absorberande pyjamasshorts som larmar vid väta som enureslarm. Detta kräver remiss till barnmottagningen. Under pågående enuresbehandling rekommenderas inte blöjor men kan användas vid uteblivit behandlingsresultat.

Vistelse i annat län

Vid vistelse i annat län för kortare eller längre tid, ska förskrivaren ombesörja att patienten har den mängd hjälpmedel med sig som kommer att användas under vistelsen. Skulle ytterligare hjälpmedel behövas, kontaktas patientens ordinarie förskrivare. Denne ombesörjer beställning och distribution till vistelseorten.

Förskrivning och distribution

Inkontinenshjälpmedel förskrivs från den upphandlade distributörens beställningssystem.

I öppenvården kan förskrivaren välja att göra en iterativ förskrivning av inkontinenshjälpmedel (likt ett recept) med varaktighet på 1 år.

En beställning skapas av behörig förskrivare.

Vårdtagaren informeras att en förskrivning är tillgänglig i Vårdtagarportalen och information skickas till patienten om vilka hjälpmedel som finns tillgängliga för beställning.

Förskrivningens giltighet, antal möjliga beställningar och all historik framgår tydligt i vårdtagarportalen. Om hjälpmedlet behöver bytas eller har slut kontaktas förskrivaren (sjuksköterska) för en ny förskrivning.

Erektionshjälpmedel beställs av förskrivaren från Hjälpmedelscentrum.

Ansvarig förskrivare fyller i blankett som finns under rubriken erektionshjälpmedel på vårdgivarwebben.

Reklamation

Levererade inkontinenshjälpmedel återtas ej.

Vid reklamation av vara tar patienten kontakt med förskrivaren som fyller i Region Hallands reklamblatt.

Uppdaterat från föregående version

Ingen ändring